

Bản tin
NHẬT SẠ

GIỚI

Thuộc Dự án Giới & Truyền thông do CSAGA & Oxfam thực hiện

SỐ 32
THÁNG
7/ 2012

PHỤ NỮ CHỦ ĐỘNG
TRONG
TÌNH YÊU, HÔN NHÂN & CUỘC SỐNG

Lời mở đầu

Thưa các bạn đồng nghiệp, các nhà báo!

Khi bản tin này đang trong quá trình chỉnh sửa để ra mắt các bạn, chúng tôi đã nhận được một tờ chuyên san của báo Pháp Luật với chuyên đề kỷ niệm 11 năm Ngày gia đình Việt Nam 28/6/2001 – 28/6/2012. Cầm tờ chuyên san trên tay, nhóm cán bộ làm bản tin đều cảm thấy niềm cảm xúc trào dâng khi lật từng trang giấy và nhìn thấy rất nhiều bài viết về mất cân bằng giới tính xuất phát từ sự bất bình đẳng giới. Thật phần khởi vì không cần phải chờ tới ngày Phụ nữ Việt Nam 8 – 3 hay một dịp gì đặc biệt dành cho phái nữ thì trẻ em gái và người phụ nữ mới được quan tâm và nhìn nhận một cách bình đẳng, công bằng với trẻ em trai và nam giới. Thực sự, tờ chuyên san này đã truyền nguồn cảm hứng rất lớn cho chúng tôi khi mà số lượng bản tin ngày càng nhiều lên, đồng nghĩa với việc ngày càng khó để có một bản tin vừa khoa học vừa thú vị, đáng để bạn đọc lưu tâm và suy nghĩ.

Chúng tôi chân thành ghi nhận nỗ lực của báo Pháp Luật trong việc giới thiệu tới cộng đồng một số báo nhiều ý nghĩa và giá trị nhằm góp phần xoá bỏ những bất công vẫn hiện nhiên tồn tại và được chấp nhận bởi rất nhiều người trong xã hội. Nhóm bản tin mong có thật nhiều những bài báo, những tờ báo như báo Pháp Luật, để trong tương lai gần, chúng tôi sẽ phải đặt lại tên cho công việc của mình, chứ không phải là “nhặt sạn”.

Với mong muốn cải cách bản tin nhằm mang tới những điều khác lạ ở một ấn phẩm quen thuộc, chúng tôi đang nỗ lực tạo ra những thay đổi tích cực. Để khởi đầu tốt đẹp, chúng tôi xin được mở đầu nội dung của bản tin này bằng việc lược trích một bài viết như một bài mẫu, một bài thực sự tiêu biểu về sự nhạy cảm giới từ chính tờ chuyên san vừa được đề cập đến, và cũng là để giới thiệu về chủ đề của bản tin này “*Phụ nữ chủ động trong tình yêu – hôn nhân và cuộc sống*”. Rất mong tiếp tục nhận được sự quan tâm đón đọc và phản hồi của các bạn.

**Trân trọng giới thiệu
Nhóm cán bộ CSAGA & OXFAM**

Người tôi đã gặp: **CHÂN ĐẤT, LÒNG SON** bước qua định mệnh

Vượt núi tìm đường đi học

Người phụ nữ có cái tên đến được với trái tim của nhiều người dân đất Hòa Bình là bà Bàn Thị Hồng, dân tộc Dao Tiền - một bác sĩ sản khoa tâm huyết, một cựu lãnh đạo xuất sắc của ngành y tế, dân số tỉnh. Câu chuyện của cuộc đời bà là câu chuyện điển hình của những người phụ nữ đã dũng cảm đứng lên, bước qua thân phận “*nữ nhi tầm thường*” của mình.

Trong đời người phụ nữ dân tộc Dao Tiền, “*được đặt tên*” là ước muốn vô cùng xa vời. Thân phận “*không tên*” như một định mệnh đeo đẳng suốt cuộc đời họ, từ lúc lọt lòng cho đến khi lấy chồng, rồi về với tổ tiên. Định mệnh của bà Bàn Thị Hồng có thể cũng không khác bởi bà là con út trong gia đình có 5 chị em 3 gái, 2 trai người Dao Tiền. Trong một lần về thăm nhà, chị gái cả của bà là Bàn Thị Kim Phúc, lúc đó đã là một cán bộ Tỉnh hội Phụ nữ sau một thời gian thoát ly gia đình học tập trong Trường thiếu sinh quân, sợ em út hư nên bàn với tía mẹ cho em đi học. Và, tại Trường Thiếu niên dân tộc nội trú, đứa trẻ gái thường được gọi đơn giản là “*con út*”

đã lần đầu tiên được có tên: Bàn Thị Hồng, khởi đầu cho một quãng đời can đảm bước qua số phận “*không tên*” của một người phụ nữ Dao Tiền.

Con đường học hành đang trôi chảy, dùng một cái, tía mẹ gọi về lấy chồng. Về đến nhà mới biết gia đình nhà trai người Dao Tiền ở tỉnh bên đã sắm sanh đầy đủ lễ vật, trâu bò, lợn gà mang sang nhà gái để đón cô dâu 13 tuổi. Cô bé Hồng ham học lắm nên không muốn lấy chồng tí nào, nhưng

cũng không dám phản đối vì sợ tía mẹ. Cô chỉ mong ngóng sao cho chị gái cả sớm về can ngăn bố mẹ. Quả nhiên tối hôm đó, hay tin, chị gái cả đã về xin với hai họ hoãn đám cưới vì lý do cô dâu quá bé, làm như vậy là hủ tục, vi phạm luật nhà nước. Ngờ ngàng, vì trong lịch sử người Dao Tiền chưa bao giờ có một sự từ hôn như vậy, nhưng rồi khi hiểu ra, nhà trai cũng đành ngậm ngùi chấp nhận. Sáng hôm sau, như để tạ lỗi, nhà gái đã cử hẳn 15 thanh niên

trai tráng gánh lễ vật, đưa đoàn nhà trai về đến tận nhà...

Sau đám cưới huyệt, cô bé Hồng xin được tiếp tục đi học, nhưng có lẽ vì còn giận, nên tía mẹ nhất quyết không đồng ý, giữ ở nhà làm nương, đợi lớn gả chồng. Thèm học quá, cô nghĩ đến chuyện phải trốn đi. Sáng hôm đó, viện có đau bụng không lên nương, đợi cho cả nhà đi vắng hết, cô vẫn nguyên bộ váy vá đang mặc trên người, băng qua ba bốn dãy đồi núi tìm đường xuống thị xã.

Đến nhà chị gái, trình bày lý do trốn nhà của mình, cô nài nỉ xin chị gái cho mình được tiếp tục theo học. Sự chị nghèo không nuôi nổi mình, cô bé 13 tuổi gầy khảnh khiu đã đề nghị chị gửi mình vào trường nào vừa học vừa làm để có thể tự lo được cuộc sống. Và, thế là chị em cộc cạch xe đạp lại nhau tìm đến Trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa xin học. Thấm thoát, cô thiếu nữ Bàn Thị Hồng đã gắn bó với ngôi trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa được 7 năm. Cô tốt nghiệp lớp 10 với hành trang 3 năm là Chiến sĩ thi đua, lớp trưởng, Bí thư chi đoàn xuất sắc.

Quay lại với bản Xóm Phù quê hương cô, khi biết con út trốn đi, tía mẹ cô đã xuống tìm tận thị xã. Được

con gái cả khuyên giải, họ thôi không tìm nữa, nhưng trong lòng vẫn còn giận lắm. Cái Tết đầu tiên ở trường, cô bé Hồng đã không dám về bản ăn Tết vì sợ sẽ không được đi học tiếp nữa, dù trong lòng nhớ nhà quay quắt. Còn tía mẹ cô mãi sau này vẫn không hết giận con gái, thậm chí đã đề nghị xã không chứng lý lịch kết nạp Đoàn cho cô, để mong con gái nản mà thôi học về nhà.

Ước mong thấp lên khát vọng học hành

Học xong lớp 10, cô gái trẻ Bàn Thị Hồng thi đỗ luôn vào hai trường: Đại học Nông Nghiệp và Đại học Sư phạm Việt Bắc. Nhưng, vì mê ngành Y nên cô không theo học mà xin chị gái cả (lúc này đã là lãnh đạo Sở Văn hóa Thông tin tỉnh Hà Sơn Bình) cho xuôi Hà Nội học ôn để thi tiếp. Ngay kỳ tuyển sinh năm sau đó, cô đã trở thành sinh viên Trường Đại học Y Bắc Thái khi vừa tròn 19 tuổi.

Học xong, bà Bàn Thị Hồng về bệnh viện tỉnh nhà công tác. Nhờ tay nghề vững vàng và tinh thần làm việc hăng say, chỉ sau 2 năm bà đã được đề bạt là Chủ nhiệm Khoa Sản và được cử đi học Chuyên khoa cấp I ở Hà Nội. Đi học, mang tiếng Chủ nhiệm khoa, nhưng hành trang của bà cũng chẳng khác gì cô sinh viên Đại học Y Bắc Thái ngày ấy. Để có tiền trang trải cuộc sống, trong những chuyến về thăm nhà, bà đã kết hợp mua mía tím

Hòa Bình xuống Hà Nội bán. Nhiều người đã sống qua thời ấy, chắc vẫn chưa quên hình ảnh một cô gái ngồi bán mía ở Ngã Tư Sở mà không hề biết róc mía, toàn nhờ khách hàng róc hộ. Còn các thầy cô giáo của khóa Chuyên khoa cấp I năm đó, họ vẫn kể với nhau

câu chuyện về một học sinh có đôi tay mổ sần rất khéo. Thế nhưng trong một ca mổ, khi chỉ còn 3 mũi khâu cuối cùng, đã lăn đùng ra ngất xỉu vì hạ đường huyết. Phải đến lúc đó, các thầy cô mới biết, cô trò cưng của mình thường xuyên nhịn ăn sáng lên lớp, vì

không có tiền...”

Hồng Minh

(Trích từ Số chuyên đề báo Pháp Luật - Số 24(36) tháng 6/2012)

Bài viết khá dài vì vậy chúng tôi chỉ xin lược trích gửi tới các bạn để chúng ta cùng thấy rằng luôn có những người phụ nữ năng động, quyết liệt làm chủ cuộc sống và số phận của mình, và họ hoàn toàn có thể trở thành những người có ích, những người lãnh đạo và làm được các công việc thường dành cho nam giới nếu không bị những rào cản của định kiến bó buộc. Đọc bài viết này, chắc hẳn ai cũng nhận thấy quan niệm cổ hủ trọng nam khinh nữ khiến nhiều gia đình không cho con gái đi học vì cho rằng không cần thiết, trói buộc họ với những công việc gia đình hoặc ép đi lấy chồng khi họ chưa mong muốn. Thật may mắn khi ở đây, nhân vật của bài báo đã dám đấu tranh để thoát khỏi những rào cản đó, tự quyết định tương lai của mình để có những thành công như hôm nay, và có những đóng góp cống hiến tích cực cho xã hội. Qua bài viết, tác giả không những cho thấy những định kiến có thể hạn chế cơ hội phát triển của nữ giới mà còn ca ngợi sự tự chủ độc lập của những người phụ nữ mang tư tưởng thời đại. Nếu ngày càng có nhiều những bài viết như trên, chúng tôi tin tưởng rằng cộng đồng sẽ có cách nhìn nhận công bằng hơn với phụ nữ.

Được đánh giá là quốc gia xóa bỏ khoảng cách giới nhanh nhất trong vòng 20 năm qua, nhà nước Việt Nam đang tiếp tục phát huy tinh thần nâng cao bình đẳng giới. Chiến lược Quốc gia về Bình Đẳng Giới giai đoạn 2011 – 2020 đã thể hiện rõ điều này, trong đó việc bảo đảm bình đẳng giới trong lĩnh vực văn hóa thông tin là mục tiêu thứ 5 trong số 7 mục tiêu chiến lược, cụ thể là:

Mục tiêu 5 *Bảo đảm bình đẳng giới trong lĩnh vực văn hóa và thông tin*

Chỉ tiêu 1

Đến năm 2015 giảm 60% và đến năm 2020 giảm 80% sản phẩm văn hóa, thông tin mang định kiến giới. Tăng thời lượng phát sóng các chương trình, chuyên mục và số lượng các sản phẩm tuyên truyền, giáo dục về bình đẳng giới.

Chỉ tiêu 2

Đến năm 2015 có 90% và đến năm 2020 có 100% đài phát thanh và đài truyền hình ở trung ương và địa phương có chuyên mục, chuyên đề nâng cao nhận thức về bình đẳng giới.

Trích “Chiến lược Quốc gia về Bình đẳng giới giai đoạn 2011 – 2020”

ÔNG NHÓM PHÓNG VIÊN

Trong nhóm cán bộ nhật sạm, chúng tôi thường hay nói đùa với nhau “*Tám ngòai nhật thóc thì có Bụt hiện lên thương, còn chúng ta ‘nhật sạm’ mờ mắt thì không biết ai ghét ai thương?*”. Trải qua một quá trình làm việc thực tế, cho tới lúc này, chúng tôi hiểu rằng công việc của chúng tôi đang làm có ý nghĩa rất lớn, điều đó được thể hiện qua những đổi thay tích cực từ chính các bạn phóng viên. Dù vẫn còn nhiều điều để nói, song một điểm đáng ghi nhận là số lượng ‘sạm giới’ ngày một giảm. Cũng qua tiếp xúc trực tiếp với nhiều nhà báo, đón nhận những ý kiến đóng góp của các bạn, chúng tôi hiểu rằng các nhà báo đã và đang có ý thức về nhạy cảm giới, đã và đang cố gắng nhiều hơn cho những đứa con tinh thần của mình, và bản thân các bạn cũng muốn có những đóng góp vào việc nâng cao chất lượng các bài báo. Trên cơ sở đó, ở giai đoạn này, chúng tôi xin được mời các bạn phóng viên cùng đồng hành trong công việc rà soát, lọc bỏ “sạm giới” hay phát hiện ra những “viên ngọc quý” trong chính những bài viết của các đồng nghiệp của các bạn.

Hãy làm một quan sát viên cùng chúng tôi bằng cách dùng “**Ông nhóm phóng viên - góc nhìn về giới**” để xem xét các câu/đoạn văn sau. Đoạn văn được quan sát có thể mang định kiến giới, hay cũng có thể là nhạy cảm giới, hoặc vừa có định kiến và nhạy cảm giới. Bạn hãy thử nhận định và gạch chân câu/đoạn có định kiến giới/nhạy cảm giới và đánh dấu X vào cột tương ứng như ví dụ ở câu số 1 dưới đây:

	Câu/ đoạn văn	Định kiến	Nhạy cảm giới
1	<p>Trích bài “Máy bay bà già” khốn khổ vì “chuyện ấy” đăng ngày 15/6/2012 trên mục Yêu và Sống báo điện tử tintuonline:</p> <p>Vì được “lái” bởi “phi công trẻ” nên trong “chuyện ấy”, nhiều “máy bay bà già” phải ngậm đắng nuốt cay dầu cho không được toại nguyện vì: “Nói ra thì sợ mất chồng...”</p>	X	
	<p>Phu nữ thường gặp khó khăn hơn so với nam giới trong việc chia sẻ những mong muốn và điều mình cần trong chuyện ấy. Hầu hết những người vợ khi không được thỏa mãn điều mà họ làm là im lặng thậm chí là giả vờ mình đã có những trải nghiệm đó. Và tất nhiên, với những chị em được coi là “máy bay bà già” thì việc đó càng khó khăn hơn nhiều. Những rào cản về tâm lí khiến họ lo sợ dẫn đến việc cam chịu mọi chuyện.</p>	X	
	<p>Trong trường hợp này, chị em nên thoát khỏi sự tự ti của mình để thẳng thắn nói chuyện với chồng về những điều bạn mong muốn. Có như vậy mới tạo ra những giá trị bền vững cho hôn nhân. Không chỉ vậy, những người chồng cũng cần tinh tế và quan tâm hơn tới cảm xúc của vợ để cân bằng khoảng cách trong chuyện ấy do vấn đề tuổi tác mang lại.</p>		X X
2	<p>Trích bài “Méo mặt”...vì sáng tạo đăng ngày 8/6/2012 trên mục Yêu và Sống báo điện tử tintuonline:</p> <p>Dưới ánh đèn mờ tỏ, trong khi chồng chưa hết ngỡ ngàng, chị Bích e thẹn tháo khăn tắm, để lộ bộ đồ lót kiểu “thỏ” hết sức gợi cảm, kích động. Đã thế, chị còn quay lưng, lắc lắc hông kêu gọi chồng. Thấy chồng im thin thít, chị được đà, vào tư thế “thượng phong” lấn tới. Nào dè, chồng chị mở to mắt kinh hãi, đẩy phất chị xuống, hét toáng lên: “Cái đồ đàn bà dâm dục, lằng loàn”. Bố mẹ chồng và hai con giật mình kinh hãi, đạp cửa chạy vào buồng ngủ. Giữa ánh đèn sáng trưng và 10 con mắt kinh hãi, chị Bích phơi mình trong bộ đồ “thỏ non”, xấu hổ đến tê buốt. “Tôi muốn độn thổ và chết luôn cho xong”, chị Bích cười méo mó nhớ lại.</p>		
3	<p>Trích bài 3 điều ở phụ nữ mà nam giới không thể cưỡng lại đăng ngày 14/6/2012 trên mục Đời sống báo điện tử vnexpress:</p> <p>Nữ nụ cười duyên dáng, biết lắng nghe và ăn mặc nữ tính là những thế mạnh mà bạn gái có thể áp dụng để có được trái tim chàng. Bất cứ người đàn ông nào cũng không thể cưỡng lại được 3 nét quyến rũ này ở nữ giới.</p>		

4

Trích bài **Nỗi niềm của nữ trí thức không chồng mà có con** đăng ngày 5/4/2012 trên mục **Đời sống** báo điện tử vnexpress:

Nói về những bà mẹ đơn thân, một nữ chuyên gia tư vấn thuộc Trung tâm tư vấn Gia Đình và Ly hôn, Hội Kế hoạch hoá gia đình Việt Nam cho rằng, đó là một lựa chọn “chẳng đặng đừng”, bởi là phụ nữ, hầu như ai cũng khát khao có một mái ấm với tiếng cười trẻ thơ và một bờ vai đàn ông vững chãi để yêu thương, chia sẻ.

“Chẳng qua, do họ chẳng có duyên gặp được bạn đời hoặc vì quá thất vọng về đàn ông, ám ảnh cuộc sống gia đình không hạnh phúc, thì mới đi đến quyết định như vậy”, bà nói.

Nhà tâm lý cho rằng, làm mẹ một mình cần một sự hy sinh rất lớn, và không phải ai cũng đủ bản lĩnh để vượt qua mọi thử thách, cám dỗ, toàn tâm toàn ý nuôi dạy con. “Trước khi đưa ra quyết định này, cần cân nhắc thật kỹ, bởi nó liên quan đến cuộc sống, số phận cả cuộc đời của không chỉ chính người phụ nữ, mà cả những đứa trẻ”, chuyên gia bày tỏ.

5

Trích bài **Jennifer Phạm: Không công bằng cho những người đến với tôi** đăng ngày 12/6/2012 trên mục **Văn hóa** báo điện tử vietnamnet:

- Phụ nữ đẹp thường có nhiều cơ hội để lựa chọn một cuộc sống dễ dàng hơn. Ví dụ như chọn một người đàn ông để lo lắng cho mình từ A đến Z thay vì bươn trải trong nghề nghiệp. Chị có bao giờ nghĩ đến điều này không?...
- Đang học tâm lý, chị về Việt Nam, có phần nào đó vì ham muốn nổi tiếng và kiếm nhiều tiền hơn?

6

Trích bài **Hà Hồ chỉ thích làm “tình nhân” của Cường “Đô La”** đăng ngày 16/5/2012 trên mục **Văn hóa** báo điện tử vietnamnet:

- Theo chị, việc nhiều cặp đôi chung sống với nhau và có con như vợ chồng, giống như chị hiện nay, có thực sự tốt cho người phụ nữ?

7

Trích bài **Nỗi niềm của nàng dâu trí thức** đăng ngày 10/6/2012 trên mục **Đời sống** báo điện tử vietnamnet:

Thiết nghĩ những nữ trí thức càng nhún nhường, khiêm tốn và khép mình bao nhiêu thì càng dễ sống (trong nhà chồng) bấy nhiêu. Xã hội đã hiện đại, tiến bộ hơn rất nhiều nhưng bài học ấy ắt hẳn chẳng bao giờ xưa cũ! Và lại, một phụ nữ trí thức, thông minh hẳn sẽ có và biết cách để hoá giải những trở ngại trong cuộc sống gia đình nói chung, với nhà chồng nói riêng một cách khéo léo, thông minh.

8

Trích bài **Trúc Diễm: ‘Phụ nữ tốt nên có chút tham vọng’** đăng ngày 19/6/2012 trên mục **Văn hóa** báo điện tử **tintuonline**:

Trúc Diễm chia sẻ dù không có áp lực kinh tế thì mình cũng không thể là túp phụ nữ sống thụ động, trông chờ vào ông xã dù chỉ là để mua một thỏi son, bởi lẽ: *“Phụ thuộc kinh tế là phụ thuộc tất cả”*.

Vì thế, trong tương lai, dù lập gia đình với ai đi chăng nữa, dù giàu hay nghèo thì Trúc Diễm vẫn sẽ đi làm cũng như phát triển sự nghiệp của riêng mình. Cô chia sẻ: *“Phụ nữ đẹp chỉ như làn hương thoảng qua. Sống mà không làm việc, không có mục tiêu để theo đuổi thì cuộc đời vô vị. Phụ nữ tốt nhất nên có chút tham vọng”*.

Và kết thúc hành trình làm việc cùng Diễm trong những ngày hè rực nắng của tháng Năm, tôi hài lòng khi được “nếm” đủ mùi vị của viên kẹo đắng yêu này. Nếu muốn tồn tại trong giới showbiz đầy “bão”, rõ ràng đa sắc diện, đa hương vị như Diễm sẽ giúp cô đứng vững.

Một số khái niệm về định kiến giới

Định kiến giới là suy nghĩ mà mọi người có về những gì mà phụ nữ và nam giới có khả năng và loại hoạt động mà họ có thể làm.

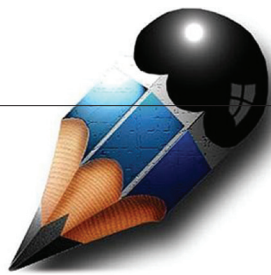
(Theo tài liệu Tập huấn giảng viên về phân tích và lập kế hoạch dưới góc độ giới. UBQG vì sự tiến bộ của Phụ nữ Việt Nam, UNDP, 1998)

Định kiến giới là các giả định hay lòng tin được thể hiện mà không có nguyên nhân hay công lý và nói chung là không có lợi và có thể dẫn đến gây hại về thể chất lẫn tâm lý cho phụ nữ và nam giới.

(Theo “Giới và Giới tính ai quan tâm?” – Tài liệu tập huấn xây dựng kỹ năng về giới và sức khỏe sinh sản, 9/2011, tr.76.)

Định kiến giới là tập hợp các đặc điểm mà một nhóm người, cộng đồng cụ thể coi là thuộc tính của phụ nữ hoặc nam giới (ví dụ: nội trợ không phải là việc của đàn ông). Các định kiến giới thường không phản ánh đúng khả năng thực tế của từng giới và thường giới hạn những gì mà xã hội cho phép hoặc mong đợi các cá nhân thực hiện.

(Theo “Hướng dẫn lồng ghép giới trong hoạch định và thực thi chính sách, UBQG vì sự tiến bộ của phụ nữ Việt Nam, 2005”)

Câu chuyện phóng viên

CHIA SẺ CỦA NHỮNG NHÀ BÁO TRONG QUÁ TRÌNH THỰC HIỆN

các bài viết có

NHẠY CẢM GIỚI

Trong một khóa tập huấn về truyền thông có nhạy cảm giới, chúng tôi đã có dịp làm việc cùng các phóng viên, qua chia sẻ của các bạn chúng tôi hiểu thêm rằng để viết bài có nhạy cảm giới không phải điều đơn giản. Các phóng viên có thể gặp rất nhiều khó khăn chủ quan và khách quan. Cũng từ đó mà nhóm làm bản tin đã nảy ra ý định đưa một phần chia sẻ của các phóng viên, câu chuyện viết bài của chính các bạn vào những bản tin nhật soạn để chúng ta cùng nhìn thấy những thách thức cũng như những nỗ lực của các nhà báo trong quá trình đưa chủ đề nhạy cảm giới vào truyền thông.

Ở số cải cách đầu tiên này, chúng tôi xin giới thiệu với các bạn đồng nghiệp, các nhà báo đôi điều chia sẻ của một phóng viên nữ, chị Thảo Vân, công tác tại tờ tạp chí Gia đình & Trẻ em. Chị là người phụ trách một số trang trên tạp chí này và cũng đã tham gia xây dựng các ấn phẩm chuyên đề về Bình đẳng giới với Bộ Lao Động. Mong rằng những chia sẻ của chị sẽ khiến chúng ta có thêm nhiều suy nghĩ và giúp các bạn có thêm kinh nghiệm khi viết bài.

Nhóm nhật soạn: Chào Thảo Vân! Bạn có thể cho biết hiện tại bạn đang phụ trách mảng đề tài nào?

Thảo Vân: Hiện tại tôi đang đứng một số

*Thảo Vân, phóng viên tạp chí Gia đình & Trẻ em.
(Ảnh do nhân vật cung cấp)*

trang như Giáo dục, Tâm lý gia đình, và Ứng xử trong hôn nhân của tạp chí Gia đình & Trẻ em. Ngoài ra, tôi có theo dõi các mảng về bình đẳng giới, phòng chống tệ nạn xã hội hay tuyên truyền những người có công của Bộ Lao Động.

Nhóm nhật soạn: Bạn đã tham gia khóa học về

giới nào chưa?

Thảo Vân: Vì tôi theo dõi các mảng có liên quan tới vấn đề giới nên cũng được tham gia nhiều hội thảo do Bộ Lao Động và các tổ chức Phi chính phủ thực hiện.

Nhóm nhật sạm: *Phải chăng đó là thuận lợi của bạn khi có điều kiện tiếp cận với những thông tin kiến thức mới để có những bài viết mang tính nhạy cảm giới?*

Thảo Vân: Vâng

Nhóm nhật sạm: *Khi đứng trang, bạn là người nhận bài, vậy bạn có sẵn tiêu chí hay yêu cầu nào liên quan tới vấn đề giới đối với các cộng tác viên không?*

Thảo Vân: Thực ra là không có, chỉ vào những dịp cần đề cao vai trò của người phụ nữ thì mới đặt ra yêu cầu cho cộng tác viên, còn thường thì sẽ không có yêu cầu gì. Sau khi các phóng viên gửi bài, người nhận bài chỉ biên tập một phần nhỏ nào đó chứ không can thiệp được vì mỗi người có một quan điểm khác nhau và

nhà báo có quyền thể hiện quan điểm của họ trong bài viết.

Nhóm nhật sạm: *Như vậy là không có tiêu chí trước đối với người viết và ở khâu duyệt bài cũng không có. Bạn có nghĩ là cần phải có tiêu chí về nhạy cảm giới đối với người viết bài không?*

Thảo Vân: Thực ra nếu đặt tiêu chí trước thì sẽ rất khó, vì người viết luôn phải chăm chăm nghĩ đến nó. Khi ý tưởng vừa xuất hiện mà cứ phải nghĩ xem mình viết như vậy có bị định kiến hay nhạy cảm không thì sẽ khiến bị đứt mạch cảm xúc và bài viết sẽ khô cứng. Nếu đặt trước tiêu chí thì sẽ giống như một bức tường vô hình cản trở người viết bài.

Nhóm nhật sạm: *Vậy theo bạn thì làm cách nào để vẫn có sự nhạy cảm giới trong bài viết?*

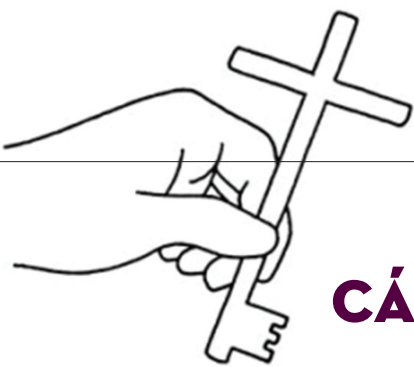
Thảo Vân: Thực ra khi người viết đã có ý thức về vấn đề giới, thì tiêu chí đó sẽ hình thành một cách tự nhiên trong họ và sản phẩm khi ra đời, tự bản thân nó sẽ có tính nhạy cảm. Ngoài ra sau khi bài hoàn thành, người viết bài có thể rà soát lại sản phẩm của mình để tự điều chỉnh cho kịp thời, lúc đó thì sẽ ổn hơn là đặt tiêu chí từ đầu.

Nhóm nhật sạm: *Bạn có đề xuất gì với CSAGA trong việc hỗ trợ các phóng viên nâng cao các bài viết mang nhạy cảm giới?*

Thảo Vân: CSAGA có thể gửi các tài liệu thường xuyên cho phóng viên, và tổ chức những hội thảo như hội thảo công bố cuốn cẩm nang “Truyền thông có nhạy cảm giới” vừa qua. Những hội thảo như vậy rất có ý nghĩa với các phóng viên.

Nhóm nhật sạm: *Vâng, cảm ơn Thảo Vân vì những đóng góp của bạn.*

Theo ghi chép của Csaga

CÁC YẾU TỐ TẠO NÊN MỘT BÀI VIẾT mang nhạy cảm giới khi nói tới đề tài *phụ nữ chủ động*

Người phụ nữ chủ động hiện nay đang là một hình ảnh được khá nhiều nhà báo quan tâm khai thác. Đây cũng là một chủ đề mang tư tưởng hiện đại, song để viết được một bài báo thực sự có tinh thần tiến bộ, góp phần xóa bỏ những khuôn mẫu giới lỗi thời, đòi hỏi người viết bài cần phải lưu ý nhiều yếu tố. Trong bản tin này, chúng tôi xin đưa ra một vài gợi ý khi các bạn ấp ủ ý tưởng cho bài viết mới.

1. Những điều nên tránh khi nói tới đề tài *Phụ nữ chủ động*

- **Tránh rập khuôn theo những định kiến lâu đời của xã hội về hình ảnh một người phụ nữ luôn lép vế trước nam giới**

Khi có tư tưởng này, người viết vô tình đánh giá hoặc khiến cộng đồng khắc sâu thêm định kiến về những người phụ nữ cá tính, chủ động. Có thể thấy ở ví dụ dưới đây:

“Tôi đi lấy chồng, mẹ dành hai buổi tối để giảng giải cho tôi hiểu, rằng cá tính ở đâu không biết nhưng về sống cùng nhà chồng vẫn phải tỏ vẻ nhu mì, lép vế. Phụ nữ thông minh là người không cố chứng tỏ mình thông minh.”

Trích trong bài **Sống giả** đăng ngày 27/3/2012 trên mục **Tình yêu** báo điện tử **Dân Trí**

- **Tránh đặt tên bài giật gân**

Khi đặt tiêu đề bài viết không chỉ chú ý đến khía cạnh hấp dẫn gây thu hút với người đọc, người viết cần chú ý tới những ngôn từ và lối diễn đạt để không rơi vào tình trạng câu khách nhưng lại gây hiểu nhầm và định kiến giới sâu sắc thêm.

Có thể thấy một số tên bài như: 29.2 – Ngày phụ nữ tử tình; Con gái dành trả tiền đi chơi là quá đại; Khi nào con gái nên chủ động? Bi kịch của những phụ nữ tự chủ tài chính; Phụ nữ độc thân, nỗi niềm muôn nẻo... Những tên bài như vậy vô tình hay cố ý đều toát lên hình ảnh một người phụ nữ độc lập thì sẽ gặp phải khó khăn, hoặc hình ảnh người phụ nữ chủ động chỉ là những trường hợp ngoại lệ.

2. Một số điều nên đề cập khi nói tới đề tài *Phụ nữ chủ động*

- **Phụ nữ chủ động mang lại những lợi ích gì?**

Khi tư tưởng trọng nam khinh nữ vẫn còn tồn tại, thì truyền thông càng đóng vai trò quan trọng trong việc giúp cộng đồng thấy những mặt tích cực nếu xóa bỏ định kiến giới, nhất là định kiến giới đối với người phụ nữ. Các bài viết về đề tài *Phụ nữ chủ động* sẽ có ý nghĩa hơn khi thể hiện những lợi ích mà người phụ nữ mang lại cho bản thân, gia đình và cộng

đồng nếu họ được tạo điều kiện, được thể hiện và được chủ động với cuộc sống của mình. Ví dụ như trong bài **Tự hào thay những “Quần Hồng” thời nay!** được đăng trên mục *Bạn có biết - Chuyên đề số 24 tháng 6-2012 báo Pháp Luật* của tác giả Sơn Bình cho thấy sự năng động của phụ nữ mang đến những lợi ích to lớn cho xã hội. Bài viết ca ngợi những người phụ nữ chủ động trong nghiên cứu sáng tạo, đã tạo ra những thành quả thiết thực cho cuộc sống như nữ tiến sĩ Nguyễn Ngọc Toàn đã chế tạo ra máy đo nồng độ cồn NPO-2005 trong hơi thở của người điều khiển phương tiện giao thông, giúp thay thế thiết bị ngoại nhập rất đắt tiền. Ca ngợi một người phụ nữ làm

khoa học khác, bài viết có đoạn: *“Phái nữ làm khoa học cũng tự hào vì “kỹ sư vàng” ngành điện Nguyễn Thị Nguyệt - người đã chế tạo thành công máy biến áp 220kV và 500kV. Bà đã vinh dự được nhà nước phong tặng danh hiệu Anh hùng lao động thời kỳ đổi mới. Kỹ sư Nguyệt là niềm tự hào của ngành điện Việt Nam, tên tuổi của bà đã gắn với những phát minh khoa học mang lại lợi ích kinh tế cao cho ngành điện nước nhà. Những sáng chế của bà đã ghi danh Việt Nam trên bản đồ ngành chế tạo máy biến áp thế giới.”*

- **Ca ngợi sự tiến bộ của những người đàn ông khi ủng hộ vợ, tạo điều kiện để vợ trở thành người phụ nữ năng động**

Sự dũng cảm bỏ qua những khuôn mẫu giới cũ, sự vững tâm của những người đàn ông luôn bên cạnh để hỗ trợ sẽ thúc đẩy sự vươn lên của những người vợ. Việc chăm sóc vợ con, chia sẻ việc nhà với vợ là một biểu hiện của bình đẳng giới. Khi được đề cao, được trân trọng ghi nhận những cố gắng nỗ lực vì vợ con, nhiều người đàn ông sẽ thêm tự tin để tiếp tục thực hiện trách nhiệm của mình trong gia đình mà không cảm thấy mình bị lép vế hay thua kém vợ. Những người đàn ông như vậy có quyền tự hào về người vợ năng động giỏi giang của mình và tự hào về chính bản thân mình khi là những người tiên phong, có tư tưởng đổi mới. Có các bài báo như vậy sẽ góp phần khuyến khích hơn nữa sự chia sẻ công việc giữa vợ và chồng, sự giúp đỡ của người chồng, và thúc đẩy bình đẳng giới trong gia đình.

Có thể thấy như ở trong một bài viết về một người phụ nữ chuyên thiết kế, sắp đặt, trang trí cho các bữa tiệc. Bài viết ca ngợi sự năng động sáng tạo của chị trong đó không quên đề cao sự hỗ trợ từ phía người chồng, điều đó cho thấy rằng khi biết đánh giá công bằng vai trò và năng lực của nữ giới, người đàn ông sẵn sàng là người tạo điều kiện, hài lòng và hạnh phúc bên người phụ nữ chủ động.

“...Cặp vợ chồng này không chỉ cùng tên Vũ, mà còn chung niềm đam mê sáng tạo ra

những điều tinh tế, lãng mạn nhất. Misa Vũ nói, dù chồng cô du học tại nhiều quốc gia về ngành kỹ sư nhưng vì yêu vợ quá nên đi theo giúp công việc cho vợ, làm quản lý và đại diện cho vợ.”

Trích bài **Misa Vũ - Ảo thuật gia của những bữa tiệc** của tác giả Đinh Thu Hiền, mục **Nhân vật của tôi**, tr. 26, **Thế giới phụ nữ số 25** ra ngày 25/6/2012

Hay trong đoạn kết của bài **Tự hào thay những “Quần Hồng” thời nay!** được đăng trên mục **Bạn có biết - Chuyên đề số 24 tháng 6-2012 báo Pháp Luật**, tác giả Sơn Bình đã viết:

“Như vậy, ở một xã hội mà tư tưởng trọng nam khinh nữ vẫn chưa thực sự được xoá bỏ và gây hậu quả hết sức nặng nề này thì phía sau sự thành công của những người phụ nữ làm khoa học đều có bóng dáng của những đức ông chồng hết mực yêu thương vợ và hết lòng vun vén cho gia đình. Điều đó thật cảm động và đáng tự hào!”

3. Cần chuẩn bị những gì khi viết về đề tài Phụ nữ chủ động?

- Luôn ý thức về một bài viết nhạy cảm giới

Ý thức rằng bài viết sẽ hay hơn nếu vừa có giá trị nội dung vừa có sự nhạy cảm giới, góp phần cải thiện những quan điểm cũ, dần tạo nên sự công bằng bình đẳng trong xã hội. Khi có ý thức cần đảm bảo tính nhạy cảm giới trong sản phẩm tinh thần của mình, người viết báo sẽ có định hướng trước khi cầm bút.

- Trang bị cho mình kiến thức về giới

Hiểu đúng về sự tự chủ, độc lập của người phụ nữ hiện đại. Phụ nữ chủ động là họ có quyền được thể hiện bản thân, quyền tham gia trong mọi lĩnh vực của cuộc sống. Tránh hiểu sự chủ động của phụ nữ như là một nghĩa vụ đối với đàn ông như ở bài viết dưới đây:

“Tại sao đàn ông ‘chán cơm, thèm phở’?”

Thời kì mang thai và sau khi bạn sinh con

Đây là thời kì mà đàn ông dễ hư hỏng nhất trong thời gian này người phụ nữ kiêng kị rất nhiều điều, họ sợ việc “quan hệ” sẽ ảnh hưởng đến thai nhi nên thường “xây rào chắn” và “cắm” các ông chồng “vượt rào”. Họ cũng ít quan tâm đến ông xã của mình hơn, bởi tất cả những gì họ quan tâm là sức khỏe của họ và đứa con yếu đuối, đặc biệt là sau khi sinh khiến người chồng cảm thấy mình bị bỏ rơi. Khoảng thời gian này cảm giác cô đơn cùng với sự thiếu quan tâm của người vợ sẽ khiến cho người chồng muốn đi tìm nguồn “an ủi” khác.”

(Trích bài **Tại sao đàn ông ‘chán cơm, thèm phở’?** đăng trên mục **Tình yêu giới tính trang Eva.vn** ngày 30/11/2009)

Theo như đoạn viết trên đây, người đọc sẽ hiểu rằng thời kỳ mang thai và sinh con phụ nữ vẫn phải chủ động quan tâm tới chồng nếu không anh chồng có thể đi ngoại tình. Như vậy trách nhiệm gìn giữ gia đình chỉ đặt lên vai người phụ nữ và sự chủ động ở đây không phải vì lợi ích của họ mà vẫn chỉ vì mục đích phục vụ người chồng. Nếu là người viết có nhạy cảm giới, bài viết nên đề cập tới sự chủ động chăm sóc gia đình như là quyền và nghĩa vụ chung của cả hai giới.

- Trang bị kỹ năng để kiểm soát tính nhạy cảm trong bài viết

Khi có ý thức về bài viết cần mang nhạy cảm giới, có kiến thức về giới, người viết bài cũng dần hình thành kỹ năng để có thể kiểm soát tốt bài viết của mình. Để thực hiện được như vậy đòi hỏi nhà báo luôn đặt góc nhìn giới ngang bằng với những tiêu chí khác của bài viết như tính hấp dẫn hay tính thời sự. Góc nhìn giới luôn được quan tâm và lồng ghép vào bài viết. Điều này sẽ giúp phóng viên có những điều chỉnh kịp thời nếu những rủi ro về yếu tố bất bình đẳng giới xuất hiện trong bài.

Ví dụ:

Bài ***Khi con gái chủ động “cắm cửa”*** được đăng ngày 5/08/2011 trên mục ***Đời sống*** báo điện tử ***Kenh14*** có đoạn:

“Thông thường đối với con trai, việc được... đi cửa con gái không chỉ là một điều “thú vị” mà còn thể hiện bản lĩnh của mình, thế nên nhiều chàng coi việc nàng đi cửa là rất “khác biệt” và táo bạo. *“Mình đã từng gặp trường hợp này vài lần. Mình thấy những cô bạn đó quá bạo dạn. Chinh phục là để con trai tỏ rõ bản lĩnh nam nhi cơ mà, con gái nên kín đáo một chút thì hay hơn. Đa phần mình đều từ chối khéo vì không thích mẫu con gái như thế này. Con trai hay “cả thèm chóng chán” lắm, nếu được “cửa cắm” trước như vậy thì cuộc tình sẽ không bền đâu.”* – Nam (19t) chia sẻ với chúng tôi.

Nếu gặp một chàng trai mạnh mẽ, bạo dạn và thích được chinh phục các nàng thì tốt nhất bạn hãy chủ động một cách tế nhị một chút hoặc là cất “cửa” đi nhé, thường thì những chàng trai ấy thích được đi “cửa” hơn, thể hiện bản lĩnh của mình nhiều hơn. Còn những chàng trai có phần nhút nhát và e dè thì sao? Có khi họ cảm mến bạn nhưng lại không dám

nói ra, vậy sao các bạn không “bật đèn xanh” cho người ấy nhỉ? Con gái hãy tùy từng đối tượng để thể hiện mình nhé. Một cô gái nên thể hiện cá tính và tình cảm của mình, nhưng hãy luôn nhớ rằng: sự dịu dàng, nữ tính và tế nhị là vũ khí lợi hại mà con trai khó có thể cưỡng lại được đó, con gái ạ!”

Nếu người viết bài có góc nhìn giới và luôn ý thức điều đó thì sẽ kịp thời xử lý những đoạn phỏng vấn ở trên. Dù biết rằng nguyên tắc phải giữ nguyên bản ý kiến của người được phỏng vấn, nhưng nhà báo vẫn có thể chia sẻ quan điểm cá nhân của mình về vấn đề này. Và thực tế là người viết bài đã thể hiện ý kiến nhưng lại đồng tình rằng con gái vẫn luôn ở vị trí bị động, phải thể hiện sự dịu dàng tế nhị mới dành được tình cảm của con trai. Chính cách viết này sẽ khẳng định thêm định kiến với phái nữ trong mối quan hệ trai gái, khiến nhiều bạn gái không dám thể hiện bản thân và chủ động kiếm tìm hạnh phúc. Không những vậy, cách viết này còn áp đặt định kiến đối với nam giới, đặt lên vai con trai áp lực phải luôn thể hiện sự mạnh mẽ chủ động trước con gái, nếu không thì cũng bị đánh giá là người mềm yếu và từ đó cơ hội hạnh phúc cũng vì thế mà bị hạn chế đi.

Điều 63 Hiến Pháp năm 1992 khẳng định

Công dân nữ và nam có quyền ngang nhau về mọi chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội và gia đình. Nghiêm cấm mọi hành vi phân biệt đối xử với phụ nữ, xúc phạm nhân phẩm phụ nữ. Căn cứ hiến pháp, pháp luật Việt Nam và Công ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên, phụ nữ Việt Nam được xác định có những quyền sau khi tham gia vào lĩnh vực chính trị.

Quyền được bầu cử, ứng cử:

- *Công dân nam, nữ...đủ mười tám tuổi trở lên đều có quyền bầu cử và đủ hai mươi mốt tuổi trở lên đều có quyền ứng cử vào Quốc hội, Hội đồng nhân dân theo quy định của pháp luật (Điều 54 Hiến pháp).*
 - *Phụ nữ được tham gia bỏ phiếu trong mọi cuộc bầu cử và trưng cầu ý dân và được quyền ứng cử vào tất cả các cơ quan dân cử (Điều 7 Công ước về xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử với phụ nữ - viết tắt là CEDAW).*
 - *Nam, nữ bình đẳng trong việc tự ứng cử và được giới thiệu ứng cử đại biểu Quốc hội, đại biểu Hội đồng nhân dân...(khoản 3 Điều 11 Luật Bình đẳng giới).*
 - *Bảo đảm để phụ nữ có số đại biểu thích đáng, phù hợp mục tiêu quốc gia (Luật Bầu cử đại biểu Quốc hội, Luật Bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân, Luật Bình đẳng giới).*
- (Trích Quyền của phụ nữ trong lĩnh vực chính trị)*

ĐÁP ÁN CHO MỤC “ÔNG NHÒM PHÓNG VIÊN”

Câu 1

Bài viết có tiêu đề và lời dẫn khá định kiến và miệt thị về việc người phụ nữ lấy chồng kém tuổi và những bất cập khi gặp phải trong chuyện vợ chồng. Trên thực tế chuyện không hoà hợp tình dục có thể gặp ở mọi cặp vợ chồng. Tiêu đề bài viết còn thể hiện người phụ nữ luôn ở thế bị động, phải chấp nhận chịu đựng người đàn ông trong chuyện chăn gối.

Tuy nhiên bên cạnh đó, nếu chỉ xét ở khía cạnh đoạn trích, bài viết cũng nêu được những hạn chế nếu người vợ luôn ở thế bị động, phải chiều chồng thì khó mà có hạnh phúc. Quan điểm của người viết đã khá công bằng khi cho rằng trong chuyện quan hệ tình dục cả đôi bên đều có quyền thể hiện và quyền nhận sự quan tâm như nhau. Điều này thể hiện ở đoạn *“Trong trường hợp này, chị em nên thoát khỏi sự tự ti của mình để thẳng thắn nói chuyện với chồng về những điều bạn mong muốn. Có như vậy mới tạo ra những giá trị bền vững cho hôn nhân. Không chỉ vậy, những người chồng cũng cần tinh tế và quan tâm hơn tới cảm xúc của vợ để cân bằng khoảng cách trong chuyện ấy do vấn đề tuổi tác mang lại.”*

Câu 2

Định kiến giới thể hiện rất rõ trong bài viết khi miêu tả những cách thức và sự cố gắng của người vợ khi muốn làm mới đời sống tình dục. Qua lối viết, những mong muốn và nỗ lực chính đáng của người phụ nữ giống như những màn diễn hài hước. Lối dùng từ ngữ của người viết khiến độc giả dễ hiểu nhầm, và hình ảnh người phụ nữ hiện ra với đủ những nét tính cách xấu: *“Dưới ánh nến mờ tỏ, trong khi chồng chưa hết ngỡ ngàng, chị Bích e thẹn tháo khăn tắm, để lộ bộ đồ lót kiểu “thỏ” hết sức gợi cảm, kích động. Đã thế, chị còn quay lưng, lắc lắc hông kêu gọi chồng. Thấy chồng im thin thít, chị được đà, vào tư thế “thượng phong” lần tới”*. Đoạn văn này dễ khiến người đọc hiểu nhầm rằng việc người phụ nữ chủ động trong chuyện chăn gối là điều không hay ho gì.

Dù dụng ý của người viết không có gì là bất hợp lý, ngược lại còn có ý tốt là giúp người đọc hiểu để điều chỉnh đời sống tình dục sao cho phù hợp nhưng cần phải lưu ý tới việc sử dụng từ ngữ, nếu viết theo cách này chỉ làm cho cộng đồng thêm định kiến, khiến hình ảnh người phụ nữ trở nên méo mó, chỉ giống như một dụng cụ tình dục và luôn phải biết chiều lòng người đàn ông một cách đúng đắn. Trường hợp này nhà báo có thể nói bằng giọng văn trung lập, không có quá nhiều các tính từ làm giảm giá trị của phụ nữ. Người viết có thể nêu rõ quan điểm như là: chủ động làm mới trong tình yêu và tình dục là điều đáng khuyến khích, tuy nhiên, làm mới đời sống vợ chồng là nghĩa vụ của cả đôi bên, để thích hợp thì cả hai đều nên có trách nhiệm với nhau và cùng tìm ra một hướng đi phù hợp.

Câu 3

Đoạn viết mang định kiến về cách thể hiện của phụ nữ. Theo đoạn này thì để được yêu người phụ nữ nên luôn ở thế bị động, chỉ biết lắng nghe và thể hiện sự nữ tính của mình, có như vậy mới quyến rũ được đàn ông. Cho dù những đặc điểm tính cách đó có vốn từ xưa tới nay thường quyến rũ được các đấng mày râu nhưng cũng là do khuôn mẫu giới trong xã hội quy định. Người phụ nữ có thể giữ nét duyên dáng và nữ tính, nhưng chỉ biết lắng nghe và thụ động liệu có còn phù hợp ở một xã hội hiện đại?

Câu 4

Bài viết mang định kiến trong câu trả lời phỏng vấn của chuyên gia: “... đó là một lựa chọn “chẳng đáng dừng”, bởi là phụ nữ, hầu như ai cũng khát khao có một mái ấm với tiếng cười trẻ thơ và một bờ vai đàn ông vững chãi để yêu thương, chia sẻ.” Theo chuyên gia này thì mọi người phụ nữ đều mong muốn được nương tựa vào người đàn ông, cần phải tìm một người đàn ông vững chãi mới có hạnh phúc. Cách trả lời như vậy càng khẳng định phụ nữ luôn ở vị trí yếu thế hơn so với nam giới, cần phải có nam giới để dựa dẫm, trong khi đó, thực tế hiện nay có rất nhiều người phụ nữ sống độc lập và họ hoàn toàn hạnh phúc với sự lựa chọn đó của mình chứ không hề “chẳng đáng dừng” như lời chia sẻ kia. Theo nguyên tắc người viết bài cần giữ nguyên lời trích nhưng hoàn toàn có thể đặt ngược lại câu hỏi với chuyên gia để làm rõ quan điểm về bình đẳng giới, hoặc có thể lồng ghép góc nhìn công bằng giới của cá nhân người viết vào bài sau lời chia sẻ đó. Định kiến trong câu trả lời cũng khiến nam giới phải gánh vác thêm “trọng trách cưu mang” và “lo lắng” cho phụ nữ.

Câu 5

Câu phỏng vấn của người viết bài không những có định kiến mà còn mang định kiến đúp. Thứ nhất người viết cho rằng người phụ nữ đẹp thường là người thích lựa chọn một cuộc sống dễ dàng và lợi dụng sắc đẹp để phụ thuộc vào người khác. Thứ hai, người phụ nữ nói chung nên tìm một người đàn ông để họ lo lắng từ A – Z: “Phụ nữ đẹp thường có nhiều cơ hội để lựa chọn một cuộc sống dễ dàng hơn. Ví dụ như chọn một người đàn ông để lo lắng cho mình từ A đến Z thay vì bươn trải trong nghề nghiệp. Chị có bao giờ nghĩ đến điều này không?” Cách nói này thể hiện sự coi thường người phụ nữ hiện đại, tương tự như câu số 4, cách phỏng vấn này khiến người đọc ngầm hiểu đàn ông luôn là trụ cột, mạnh mẽ và chủ động còn phụ nữ luôn là cây tầm gửi, bị động và lệ thuộc, như vậy là định kiến giới “quàng” vào cả nam lẫn nữ.

Câu phỏng vấn thứ hai tuy không nói thẳng, nhưng sắc thái câu hỏi cũng mang định kiến rõ nét: “Đang học tâm lý, chị về Việt Nam, có phân nào đó vì ham muốn nổi tiếng và kiếm nhiều tiền hơn?”. Ở câu hỏi này người đọc sẽ thấy việc một người phụ nữ theo đuổi công danh sự nghiệp và làm giàu là điều gì đó không thuận. Người viết bài có thể đặt một câu hỏi mở về lý do ngôi sao Jennifer trở lại Việt Nam, như vậy vừa không bị bó hẹp thông tin vừa thể hiện sự tôn trọng với quyết định và lựa chọn của người khác.

Câu 6

Cách phỏng vấn của nhà báo thể hiện định kiến đối với những người phụ nữ chung sống với bạn tình trước hôn nhân: “*Theo chị, việc nhiều cặp đôi chung sống với nhau và có con như vợ chồng, giống như chị hiện nay, có thực sự tốt cho người phụ nữ?*”. Đây là một câu hỏi mà người viết có vẻ ngầm mặc định rằng những người như Hồ Ngọc Hà và nhiều phụ nữ khác sống với tình nhân như vợ chồng là điều không tốt cho phụ nữ và sẽ bị người khác nhìn nhận đánh giá. Trên thực tế, sống như thế nào là sự lựa chọn của mỗi cá nhân, quan trọng là họ có cách cảm nhận về hạnh phúc, có các kỹ năng để giải quyết những khó khăn phát sinh hay không, tất cả những điều đó thể hiện việc biết làm chủ cuộc sống ở mỗi người. Có thể những người phụ nữ sống chung không hề cần giấy hôn thú mà đối với họ việc họ được sống hạnh phúc mới quan trọng. Sống chung khi chưa có đủ kỹ năng, sự chủ động thì có thể là thiệt thòi đối với cả hai giới chứ không chỉ riêng phụ nữ.

Câu 7

Hoàn toàn đồng ý với nhà báo về kết luận rằng một phụ nữ trí thức thông minh sẽ biết cách hoá giải những trở ngại trong cuộc sống gia đình và nhà chồng: “...*một phụ nữ trí thức, thông minh hẳn sẽ có và biết cách để hoá giải những trở ngại trong cuộc sống gia đình nói chung, với nhà chồng nói riêng một cách khéo léo, thông minh.*” Tuy nhiên nếu không có câu phụ nữ nên nhún nhường, khiêm tốn và khép mình thì bài viết sẽ tốt hơn rất nhiều: “*Thiết nghĩ những nữ trí thức càng nhún nhường, khiêm tốn và khép mình bao nhiêu thì càng dễ sống (trong nhà chồng) bấy nhiêu. Xã hội đã hiện đại, tiến bộ hơn rất nhiều nhưng bài học ấy ắt hẳn chẳng bao giờ xưa cũ!*”. Vì câu nói này cũng ngầm cổ xúy cách sống bị động, cam chịu của phụ nữ khi đi lấy chồng theo đúng quan điểm cổ truyền về thân phận người phụ nữ khi làm dâu.

Câu 8

Bài viết thể hiện được quan điểm về người phụ nữ hiện đại, khắc họa được chân dung người phụ nữ đẹp nhưng không thụ động: “Trúc Diễm chia sẻ dù không có áp lực kinh tế thì mình cũng không thể là tuýp phụ nữ sống thụ động, trông chờ vào ông xã dù chỉ là để mua một đôi son, bởi lẽ: ‘*Phụ thuộc kinh tế là phụ thuộc tất cả!*...”. Một phụ nữ đẹp cũng hoàn toàn có thể chủ động, đầy hoài bão trong việc tạo dựng sự nghiệp cũng như mạnh mẽ vững vàng trong cả cuộc sống và tình yêu. Những ý niệm mới đó đã được thể hiện trong phần chia sẻ của chính nhân vật Trúc Diễm, nếu người viết có thêm kết luận về hình ảnh chủ động này của nhân vật thì sự nhạy cảm giới sẽ được đẩy lên cao hơn.

“ Bình đẳng giới không có nghĩa là phụ nữ và nam giới phải giống nhau mà những quyền, trách nhiệm và các cơ hội của họ sẽ không phụ thuộc vào việc họ được sinh ra là nam hay nữ”
Phương pháp ABC nhằm thúc đẩy bình đẳng giới và quyền của lao động nữ, ILO.

Chịu trách nhiệm xuất bản: **Ths.Nguyễn Văn Anh - Chủ tịch Hội đồng sáng lập CSAGA**
Biên tập nội dung: **Bùi Thị Thanh Hòa - Trưởng phòng Tư vấn**

CƠ QUAN THỰC HIỆN: CSAGA & OXFAM

Trung tâm Nghiên cứu và Ứng dụng Khoa học về Giới – Gia đình – Phụ nữ và Vị thành niên (CSAGA)
Nhà A9, Cốm Vòng, Dịch Vọng Hậu – Cầu Giấy – Hà Nội
ĐT: 04.37910014 – Email: csaga@csaga.org.vn
Website: www.csaga.org.vn - www.thuvienbv.dovipnet.org.vn

Oxfam
22 Lê Đại hành, Hà Nội - Việt Nam
Tel: 04-3945 4362/04-3945 4406
Fax: 04-3945 4365/04-3945 4405
Email: ogb-vietnam@oxfam.org.uk

BẢN TIN THUỘC DỰ ÁN GIỚI VÀ TRUYỀN THÔNG DO CSAGA VÀ OXFAM THỰC HIỆN